



Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/  
Journal of Travel and Hospitality Business  
Cilt/Vol:20(3),Yıl/ Year:2023, ss/pp:443-458  
Gönderim Tarihi/ Received: 12.04.2023  
Kabul Tarihi /Accepted: 04.09.2023  
DOI: 10.24010/soid. 1281133


## Kırsal Turizm Kapsamında Aromatik Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Fethiye İncirköy Örneği\*

### Evaluation of Aromatic Tourism Potential within the Scope of Rural Tourism: The Case of Fethiye İncirköy

**Arş Gör. Doğan ÇAPRAK**   
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi  
Turizm Fakültesi  
E-posta: dogancaprak@mu.edu.tr

**Doktorant Pınar YALÇINKAYA AKDEMİR**   
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi  
Sosyal Bilimler Enstitüsü  
E-posta: pinaryalcinkayaakdemir@gmail.com

**Prof. Dr. Hüseyin ÇEKEN**   
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi  
Turizm Fakültesi  
E-posta: hceken@mu.edu.tr

**Dr. Burçak AKINCI EKİZTEPE**   
Aydın İI Milli Eğitim Müdürlüğü  
E-posta: burcak.ada@hotmail.com

#### Öz

Bu çalışmanın amacı, aromatik turizmin geliştirilmesi açısından zengin kırsal alanlara sahip Muğla'nın Fethiye ilçesinde yer alan İncirköy'ün aromatik turizm arz potansiyelinin değerlendirilmesidir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemi kapsamında görüşme tekniği kullanılmıştır. 2022 yılının Temmuz ve 2023 yılının Nisan aylarında toplam on üç katılımcı ile görüşme sonrası elde edilen veriler, betimsel analiz ile yorumlanarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre İncirköy'ün yeterli sayıdaki aromatik bitki tarlasına sahip olması, yöre halkının daha önce turizmde çalışmış olması, Fethiye'ye yakın olması, tur operatörleri için yeni turistik ürün oluşturması açısından aromatik turizm arz potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Alternatif Turizm, Aromatik Turizm, İncirköy, Kırsal Turizm

#### Abstract

The aim of this study is to evaluate the aromatic tourism supply potential of İncirköy, located in Fethiye district of Muğla, which has rich rural areas for the development of aromatic tourism. In this context, interview technique was used within the scope of qualitative research method. The data obtained after interviews with a total of thirteen participants in July 2022 and April 2023 were interpreted and evaluated with descriptive analysis. According to the results of the research, it is seen that İncirköy has aromatic tourism supply potential in terms of having sufficient number of aromatic plant fields, the local people having worked in tourism before, being close to Fethiye, and creating new touristic products for tour operators.

**Key Words:** Alternative Tourism, Aromatic Tourism, İncirköy, Rural Turizm

\*Bu makale, 27-29 Ekim 2022 tarihlerinde Burdur'da düzenlenen 22. Ulusal Turizm Kongresinde Doğan ÇAPRAK tarafından sunulan "Kırsal Turizm Kapsamında Aromatik Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Fethiye İncirköy Örneği" başlıklı tam metin bildirinin genişletilerek farklılaştırılmış halidir

## Extended Summary

### Purpose

The aim of this study is to evaluate the aromatic tourism potential of İncirköy, located in Muğla-Fethiye, within the scope of rural tourism. The reason why Fethiye-İncirköy was evaluated within the scope of the study is that it has a rich supply of aromatic plant species that can be grown and used for tourism purposes.

### Background

The development of agricultural activities and practices in rural areas in conjunction with the tourism sector has been effective in the revival of local economies. At this point, the plant species and diversity grown in rural areas are evaluated for tourism purposes in response to changing tourist demands, events are organized and are of great importance for rural tourism (Demirtaş and Demirtaş, 2021: 32).

Aromatic plants are also welcomed by tourists in the tourism sector. The starting point of aromatic tourism is the increasing interest in authentic lives and natural products. Aromatic tourism includes travels and accommodations to regions and regions where aromatic plants (rose, lavender, thyme, sage, lily, laurel, fennel, tulip, etc.) are grown, as well as taking part in the process of planting, planting and growing aromatic plants as a part of rural tourism, It can be expressed as a type of tourism that offers the opportunity to travel, eat and drink, buy and experience products made with aromatic plants (perfume, soap, cologne, cream, aromatic oils, etc.) (Cesur et al., 2021: 1064).

Within the scope of the "Medicinal and Aromatic Plants Project" initiated by the Ministry of Food, Agriculture and Forestry in İncirköy, Fethiye district of Muğla, seedlings were distributed and planted to the local people to create thyme, lavender and sage fields. Courses were organized for their maintenance and certificates were given to trainees who completed the courses. The aim here is to transform the existing rural touristic supply into net benefit in realizing rural local development in order to increase the rural welfare of the region and the region.

### Method

In this research, case study design was used as a method to reach opinions, suggestions and information about revealing the aromatic tourism potential of İncirköy, which is the main purpose of the study. The research was conducted with a case study design on the question "What is the aromatic tourism potential of İncirköy within the scope of rural tourism?" It is aimed to be carried out in line with the problem statement.

In qualitative research, it is important to include participants who can contribute the most to the research problem. In this context, the village people of İncirköy, which constitutes the universe of the research, who produce aromatic plants and provide services for aromatic tourism, were included in the study. Easily accessible case sampling, one of the purposeful sampling types, was preferred as the qualitative research sampling method.

The aim of the research is to reach the opinions of the village people regarding the potential of aromatic tourism. For this reason, the semi-structured interview technique, one of the data collection techniques used in qualitative research, was used

in the study. Interviewing is a very powerful method used to reveal people's perspectives, subjective experiences, feelings, values and perceptions (Yıldırım and Şimşek, 2008:39-40).

## Findings

The participants were fully introduced to aromatic tourism with the project called "Turkey's Medical and Aromatic Center", which was initiated by the Muğla Governorship in 2018. The common point of the participants' answers to the questions about whether aromatic tourism contributes to Incirköy is that aromatic tourism contributes to the region, especially economically, socially and environmentally. Although producers wanted aromatic tourism to develop, the planned projects were postponed with the intervention of the pandemic.

The majority of participants stated that aromatic tourism contributes to employment. Local people, who previously worked in hotels in Fethiye, started to work in the region with the development of aromatic tourism. In addition, as women benefited from the seedling grant, there was an increase in female employment. Employment is provided to Incirköy from outside the region during the harvest and planting period. It is understood that aromatic tourism investments, which continued with good planning starting from 2018, paused with the intervention of the pandemic period. Particularly the necessity of giving priority to the construction of plant processing facilities was emphasized by the participants.

The number of restaurants has increased in parallel with the development of aromatic tourism in Incirköy. The number of flights between Fethiye and Incirköy increased from 4 to 8. Aromatic products are offered for sale in tourist product sales areas in Fethiye. It has been stated that the increase in tourists for aromatic tourism is limited only to domestic tourists, and these visitors generally come to the region during the harvest and festival periods. It is understood that the development of aromatic tourism is beneficial in terms of infrastructure only in terms of bringing water to the village.

In the development of the public's awareness of aromatic tourism in Incirköy, as the local people have been working in tourism since before 2018, they are aware of the benefits that will come from tourism;. It is important that the District Directorate of Agriculture and the Local Seed Association, in addition to distributing free seedlings, provide training on how to do proper agriculture and support in case of any negative effects on the seedlings. The environmental impact of aromatic tourism is seen as vehicle traffic and smoke coming from vehicles permeating the plants.

## Results

It can be said that Incirköy has an aromatic tourism supply potential in terms of having a sufficient number of aromatic plant fields, being close to Fethiye, having awareness of the local people due to their previous work in tourism, and creating new touristic products for tour operators.

From the research findings, it can be seen that there is a tendency towards the development of aromatic tourism in Incirköy. This situation brings about unplanned growth. Aromatic tourism should be used as an important tool in protecting and maintaining the diversity of touristic supply. However, the biggest deficiency of Incirköy

is seen as lack of promotion. The lavender harvest festival held by Fethiye Municipality in 2021 and 2022 enabled tourism activities in the region to reach large audiences.

## 1. Giriş

Günümüzde son dönemde yaşanan pandemi koşulları nedeniyle, turistik talebin kırsal alanlara doğru yönelmesine bağlı olarak, dünya genelinde her geçen gün doğa temelli turizm türlerinin gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür. Doğa temelli turizmin alt türlerinden olan kırsal turizm, kırsal yörelerin ekonomik, sosyal, politik, coğrafi ve beşerî yapısına uygun olarak gelişim göstermekte, geliştiği yörenin iklimine göre yılın her ayı ve her mevsimi gerçekleşebilir özellik göstermektedir. Kırsal turizm hem doğal kaynakların rasyonel kullanımına olanak vermekte hem de yöreye özgü kültürel kaynakların korunmasını ve devamlılığını sağlamaktadır. Aynı zamanda yöre halkının ekonomik ve sosyal refahının gelişmesinin önünü açmaktadır (Akıncı Ekiztepe, 2021: 77). Bu bağlamda kırsal turizmin, kırsal kalkınmanın bileşenlerinden olan tarımsal sektör ve kırsal sanayinin gelişmesini gerçekleştirmeye yönelik en önemli araçların başında geldiği söylenmektedir. Tarım sektörünün kalkınmasına ilişkin ilk akla gelen, tarımsal üretim faaliyetlerinde kaliteli ürün üretimi, sonrasında ise tarımsal üretime bağlı olarak gelir artışının sağlanmasıdır. Kırsal kalkınma, kırsal alanlarda hammadde halinde bulunan doğal kaynakların (tıbbi ve aromatik bitkiler, tarımdan elde edilen işlenmemiş ürünler, su ürünleri vb.) işlenerek ürün haline getirilip, pazarlarda satışının yapılmasına ilişkin faaliyetleri içerisinde bulundurmaktadır. Kırsal turizm ise kırsal alanlarda tarıma ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirildiği, tarım sektörünün yanında turizm arz kaynaklarına bağlı olarak gelişen bir turizm çeşididir. Dolayısıyla kırsal turizmin kırsal kalkınmanın sağlanması noktasında öncülük eden bir faaliyet alanı olduğu ifade edilmektedir (Uçar vd., 2010: 4-5).

Kırsal turizmin kırsal yörelerde gelişmesi, kırsal alanlarda yaşayan yöre halkının, tarımsal üretimdeki azalmayla birlikte düşen hayat standartlarını yükseltmekte, farklı sektörlerde iş bulma ümidiyle kentsel alanlara olan göçü azaltmakta, yeni istihdam olanakları oluşturmakta, bir başka ifade ile kırsal yörenin ve yöre insanının sosyo ekonomik ve sosyo kültürel kalkınmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca kırsal turizm, kırsal alanların altyapılarının geliştirilip iyileştirilmesine katkı sağlamakta ve kırsal kadın girişimciliğinin önünü açmaktadır. Kısacası kırsal turizm, “tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yerlerde tarım faaliyetlerinin yanı sıra turizm sektörüne bağlı olarak gelişen bir turizm türü” olarak ifade edilmektedir (Çeken vd., 2012: 14). Dolayısıyla kırsal turizmi, kırsal bölgelerde turistik amaçla gerçekleştirilen, kırsal faaliyetleri içerisinde bulunduran kavram olarak nitelendirmemiz mümkündür.

Kırsal turizmin en önemli özelliği, yıl içerisinde dört mevsim turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesidir. Kırsal turizme ilişkin etkinliklere bakıldığında doğa temelli organik bitki türleri ve ürünlerle ilgili faaliyetler, kırsal alanlara ilişkin turistik amaçlı geziler, el sanatları, gastronomi ve kırsal alanlarda gerçekleştirilen birçok festivaller olduğu söylenebilir. Tarımsal anlamda üretim faaliyetlerinin yanı sıra, yol kenarlarında yerel ürün satışları, kendin topla uygulamaları, yerelde üretilen ürünlere ilişkin hediyelik eşya yapımı ve yöresel ürünlerin tüketilmesi faaliyetleri de kırsal turizm etkinlikleri içerisinde yer almaktadır (Demirtaş ve Demirtaş, 2021: 33).

Tüm bu açıklamalar değerlendirildiğinde doğa temelli turizm türlerinden biri olan kırsal turizm aromatik turizmin temelini oluşturmaktadır. Aromatik turizm, aromatik bitkilerin yoğun olduğu bölge ve yörelere seyahatlerin yapılması, buralarda yeme içme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, aromatik bitkiler arasında fotoğraf çekme, gezip görme vb. deneyimler sunması açısından kültürel bir zenginlik olarak görülmekte ve çekicilik

unsurunu bünyesinde barındırarak doğa temelli turizm destinasyonlarının ortaya çıkmasında önemli bir turistik arz kaynağı oluşturmaktadır (Silva ve Carvalho, 2013: 610).

Buradan hareketle söz konusu bu çalışmanın amacı, Muğla-Fethiye’de yer alan İncirköy ‘ün kırsal turizm kapsamında yer alan aromatik turizm potansiyelinin değerlendirilmesidir. Fethiye-İncirköy’ün çalışma kapsamında değerlendirilmesinin nedeni, aromatik bitki türlerinin yetiştirilip turizm amaçlı kullanılabilmesi açısından zengin arz kaynağına sahip olmasıdır. Literatürde aromatik turizm kavramına ilişkin çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Bu noktada, değişen turizm talepleri karşısında aromatik turizm olgusunun yaygınlaştırılması ve literatürdeki boşluğun giderilmesi, bu çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

## 2. Kavramsal Çerçeve

Kırsal alanlarda gerçekleştirilen tarıma yönelik faaliyet ve uygulamaların turizm sektörüne bağlı olarak geliştirilmesi, yerel ekonomilerin canlanmasında etkili olmuştur. Bu noktada kırsal alanlarda yetiştirilen bitki tür ve çeşitliliği değişen turist taleplerine yönelik olarak turizm amaçlı değerlendirilmekte, etkinlikler düzenlenmekte ve kırsal turizm açısından büyük önem arz etmektedir (Demirtaş ve Demirtaş, 2021: 32). Literatür çalışmalarına bakıldığında “tıbbi ve aromatik” bitkilere ilişkin birçok çalışma bulunduğu görülmektedir (Bayram vd., 2010; Faydaoğlu ve Sürücüoğlu, 2011; Acıbuca ve Budak, 2018; Göktaş ve Bıdık, 2019). Çalışmalarda tıbbi bitkilerin daha çok hastalıkların tedavi edilmesi, kişisel bakım ve beslenme amaçlı kullanıldığı belirtilmektedir. Aromatik bitkilerin ise güzel tat vermeleri açısından yiyecek ve içeceklerde kullanıldığı, hoş koku vermeleri açısından kozmetik sektörde parfüm ve temizlik maddelerinde tercih edilmekte olduğu belirtilmiştir. Aromatik bitkiler, turizm sektöründe de turistler tarafından ilgiyle karşılanmaktadır. Aromatik turizmin çıkış noktası, otantik yaşamlara ve doğal ürünlere olan ilginin artmasıdır. Aromatik turizm, aromatik bitkilerin (gül, lavanta, kekik, adaçayı, zambak, defne, rezene, lale vb.) yetiştirildiği bölge ve yörelere yapılan seyahatler ve konaklamaların yanı sıra kırsal turizmin bir parçası olarak aromatik bitkilerin ekim, dikim ve yetiştirilme sürecinde yer alma, gezip görme, yeme içme, aromatik bitkilerle yapılan ürünleri (parfüm, sabun, kolonya, krem, aromatik yağlar vb.) satın alma ve deneyimleme imkânı sunan turizm çeşidi olarak ifade edilebilir (Cesur vd., 2021: 1064).

Aromatik turizm, yetiştirilen aromatik bitkiler aracılığıyla bölgenin veya yörenin yerel kimliğinin ve kültürünün tanıtılmasına imkân sağlamaktadır. Örneğin; İranlılar tarafından büyük öneme sahip olan safran bitkisi, yetiştirilme koşulları ve ekonomik bakımdan oldukça değerli olup, ‘çölün altını’ olarak isimlendirilmiştir. Çöl ortamında bulunan bu bitkinin çiçeği, sabahın erken saatlerinde etrafa hoş bir koku bırakmaktadır. Birçok turistin ilgi odağı olan safran çiçeği sayesinde, yetiştirildiği bölgelerde sürdürülebilir turizm, ekoturizm, gastronomi turizmi, botanik turizmi ve aromatik turizm faaliyetleri uygulanarak turizm hareketlerinin bölgesel anlamda dinamikliği ve sürdürülebilirliği sağlanmaktadır (Farhadi Andarabi ve Tunç Hassan, 2017: 7). Aromatik turizm, bitkilerin yetiştirildikleri yörelerde üretim ve satış yoluyla büyük gelir elde edilerek o yörenin kalkınmasına katkı sağlamaktadır.

Hatay Antakya yöresinde defne yaprağı, defne sabunu, defne yağı ve şampuanı vb. ürünler aromatik turizm için büyük önem arz etmektedir. Türkiye’nin ilk tıbbi ve aromatik bitki müzesi Antakya’da bulunmaktadır (Doğaner, 2019: 89). Dünya’da ve Türkiye’de gül üretiminin merkezi olarak bilinen Isparta ili de aromatik turizm açısından büyük öneme sahiptir. Çeşitli bölgelerden Isparta yöresine seyahat acente aracılığıyla

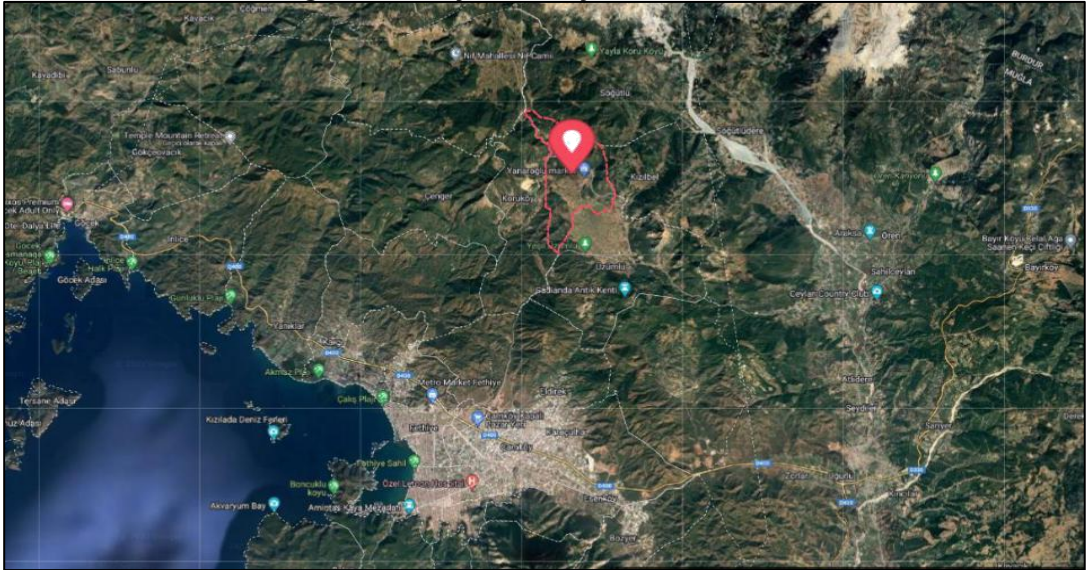


turlar düzenlenmesi, yöreye gelen turistlerin, gül bahçelerinde fotoğraf çekme, gül toplama ve güllerden yağ çıkarma süreçlerinde bulunmaları, turistlere benzersiz bir deneyim sağlamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017). Güllerin yanı sıra son zamanlarda üretiminde artış sağlanan lavanta ve zambak, çevrede yaratmış olduğu görsel güzelliklerle de hasat zamanlarında yerli ve yabancı olmak üzere binlerce turistlerin ilgi odağı olmaktadır. Bu özelliğiyle Türkiye ve Avrupa'nın en büyük lavanta bahçeleri arasında bulunan Burdur ilindeki Akçaköy Lavanta Deresi, yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. 2018'de yöreye ziyaretçi olarak gelen turist sayısının 300 bin civarında olduğu ve aralarında daha önceki yıllarda yöreye ziyarette bulunan Rus turistlerin de yer aldığı bilinmektedir (Cesur vd., 2021: 1067). Benzer şekilde Muğla'nın Fethiye ilçesi İncirköy'de Gıda Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından başlatılan "Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Projesi" kapsamında yörede bulunan yerel halka kekik, lavanta ve adaçayı tarlaları oluşturmak için fideler dağıtılmış ve ekimi sağlanmıştır. Bunların bakımı için kurslar düzenlenmiş ve kursları tamamlayan kursiyerlere sertifikalar verilmiştir. Burada amaç, bölgenin ve yörenin kırsal refahını artırabilmek amacıyla kırsal yerel kalkınmanın gerçekleşmesinde mevcut kırsal turistik arzı, net faydaya dönüştürmektir.

### 2.1. İncirköy'de Aromatik Turizm

İncirköy Muğla'ya 163 km., Fethiye'ye ise 17 km. uzaklıktadır. İncirköy 'ün ekonomisi hayvancılık ve aromatik bitki üretimine dayanmaktadır. Tarihi Likyalılara kadar uzanan ve Osmanlı döneminden kalma taş evleri hala kullanılan İncirköy'e ismini veren incir ile birlikte aromatik ve tıbbi bitki üretimi köyün çehresini değiştirmektedir (Fethiye İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021). Aşağıdaki fotoğraf İncirköy'ün Fethiye'ye göre konumu gösterilmektedir.

**Fotoğraf 1: Fethiye İncirköy Mahallesi Nüfusu**



Kaynak: (<https://www.nufusune.com/176357-mugla-fethiye-incirkoy-mahallesi-nufusu>).  
21.07.2022).

(Erişim Tarihi:

İncirköy 'ün nüfusu 2022 yılına göre 1068 kişidir. Nüfusun %52'si erkek, %48'si ise kadın olup olup kilometre kareye yaklaşık 73 kişi düşmektedir. Aşağıdaki grafik İncirköy'ün demografik özellikleri gösterilmektedir.

**Grafik 1: İncirköy Mahallesi Genel Bilgileri**



Kaynak: (<https://www.nufusne.com/176357-mugla-fethiye-incirkoy-mahallesi-nufusu>. (Erişim Tarihi: 21.07.2022).

Özellikle 2018'de başlatılan "Türkiye'nin Tıbbi ve Aromatik Merkezi Projesi" ile sonrasında İncirköy nüfusunun artış gösterdiği görülmektedir. Nüfusunun yaklaşık %70'i tıbbi ve aromatik bitki üretimi yapmaktadır.

Tablo 1'de 2018'den itibaren hibe edilen fide sayısı ve dikilen alan gösterilmektedir.

**Tablo 1: Hibe Edilen Fide Sayısı ve Dikilen Alan**

Yıl	Kişi Sayısı	Fide Sayısı	Alan
2017	8	43.000	22 dekar
2018	39	93.000	45 dekar
2019	102	355.000	175 dekar
2020	Pandemi nedeniyle fide dağıtımı yapılamamıştır.		
2021	31	450.000	224 dekar
2022	126	795.000	394 dekar
<b>Toplam</b>	<b>306</b>	<b>1.736.000</b>	<b>860 dekar</b>

Kaynak: Tablo Fethiye İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden 2022 yılında alınan bilgilerden derlenmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde 2017'den 2022'ye kadar fide dağıtımının yaklaşık 18 kat arttığı anlaşılmaktadır. Buna paralel olarak 2017'de 8 kişiyle başlayan fide alımının, 2022'de 126 kişiye çıktığı görülmektedir. 2020'de pandemi sebebiyle fide dağıtımı yapılmamıştır.

İncirköy'ü diğer aromatik turizm destinasyonlarından ayıran temel özelliği, köy halkının 2018 yılında başlatılan "Türkiye'nin Tıbbi ve Aromatik Merkezi Projesi" öncesi

turizm çalışanı olması. Bu proje ile birlikte köy halkı aromatik bitki üretimine başlamıştır. Üretimle birlikte köy nüfusu artmıştır. 2019 yılında başlatılan Aromatik turizm festivali ile birlikte aromatik turizm çalışmaları başlamıştır. Ayrıca her yıl milyonlarca yerli ve yabancı turist ağırlayan Fethiye destinasyonuna sadece 17 kilometre olması, Fethiye- Denizli yolu üzerinde olması ve beş yıllık süre zarfında Isparta Kuyucak köyündeki ekimin dörtte biri kadar ekimin yapılması İncirköy'ün özgün özelliklerindedir.

#### 4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada olayları gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyma sürecinin izlendiği (Yıldırım ve Şimşek, 2008:39) nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması, araştırmanın desenini oluşturmaktadır. Merriam (2013), durum çalışmasını sınırlı bir sistemin derinlemesine bir açıklaması ve incelenmesi olarak tanımlar. Creswell'e (2007) göre durum çalışması, durumların ve durumla ilgili temaların tanımlandığı, araştırmacının çeşitli veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitsel, birden fazla kaynak içeren belgeler, raporlar) ile derinlemesine incelediği araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırmada, çalışmanın temel amacı olan İncirköy'ün aromatik turizm potansiyelinin ortaya çıkartılması hakkında görüş, öneri ve bilgilere ulaşmak için bir yöntem olarak durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması deseni ile araştırmanın "Kırsal turizm kapsamında İncirköy'ün aromatik turizm potansiyeli nedir?" problem cümlesi doğrultusunda yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Nitel araştırmalarda araştırma problemine en fazla katkı sağlayabilecek katılımcıları dahil etmek önemlidir. Bu bağlamda araştırmacının evrenini oluşturan İncirköy' de aromatik bitki üreten ve aromatik turizme hizmet sunan köy halkı çalışmaya dahil edilmiştir. Nitel araştırma örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiştir.

Araştırmada aromatik turizm potansiyeline yönelik köy halkının görüşlerine ulaşmak amaçlanmaktadır. Bu nedenle araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, insanların bakış açılarını, öznel deneyimlerini, duygu, değer ve algılarını ortaya çıkarmak için kullanılan çok güçlü bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:39-40). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin tercih edilmesinin nedeni, önceden hazırlanan yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış soruların bulunduğu taslak üzerinden sistematik ve karşılaştırılabilir veriler elde edebilme imkânı sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 97).

Literatürdeki benzer çalışmalardan (Cesur vd., 2021; Andarabi ve Hassan, 2017) sorular alınarak oluşturulan soru havuzu içerisinden, çalışmanın amacı doğrultusunda görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırma sorularının geçerliliği ve güvenilirliği açısından "Alan Uzmanı Formu" oluşturulmuştur. Oluşturulan formlar dil bilgisi ve anlatım bozukluğu açısından bir uzmana, araştırma sorularının nitel çerçevede değerlendirmesi için iki alan uzmanına ve aromatik turizmi açısından değerlendirmesi için üç alan uzmanına gönderilmiştir (İlal ve Yılmaz, 2021; Cesur vd., 2021). Uzman görüş formu uygun, kısmen uygun ve uygun değil olarak açık uçlu sorularla düzenlenmiştir. Alan uzmanlarının geri dönüşü sonrası soruların sade ve anlaşılır olması, yönlendirme sorularının düzenlenmesi ve yeni soru önerileri ile birlikte nihai soru formu hazırlanmıştır. Nihai görüşme formunda 17 soru bulunmaktadır. Görüşme sorularının geçerliliği için ilk olarak köy muhtarı ile pilot görüşme yapılmıştır. Sorularda sorun olmaması üzerine etik kurul başvurusu yapılmış, etik kurul izni "Muğla Sitki



Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul'na ait 29.03.2023 tarihinde alınmıştır.

Veri toplamak için İncirköy muhtarı ile iletişime geçilerek aromatik bitki üreticilerine ulaşılmış ve bu kişilerle Temmuz 2022 ve Nisan 2023'de yüz yüze görüşme yapılmıştır. Veri kaybı olmaması için görüşmeler hem ses kayıt cihazı hem de telefonda ses kaydına alınmıştır. Görüşmeler, ortalama 35 dakika sürmüştür. Araştırmada elde edilen veriler, doküman haline getirildikten sonra nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analize tabi tutulmuştur. Bu bağlamda verilere, betimsel analizin çerçeve oluşturma, çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tamamlanması ve bulguların yorumlanması aşamaları (Yıldırım ve Şimşek, 2018:152) uygulanarak sonuca ulaşılmıştır. Bulgular aromatik turizmin istihdam, ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri kategorilerinde ele alınmıştır.

Katılımcılardan elde edilen bulguları doğrudan alıntılarla desteklemek için Katılımcılara K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8,K9, K10, K11, K12 ve K13 kodları verilmiştir.

#### 4. Bulgular

Tablo 2'e göre katılımcıların çoğunluğunun aromatik ve tıbbi bitki üretimi öncesi turizmle uğraştığı görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması 48,69'dur. Katılımcılardan 8'i lise mezunu, 5'i ise ilköğretim mezunudur. Katılımcıların 3'ü aromatik ve tıbbi bitki üretimine 2018'den önce başladığını belirtmiştir. 5 kişi 2019'da, 4 kişi ise 2018'de ve 1 kişi 2020'de başlatılan "Türkiye'nin Tıbbi ve Aromatik Merkezi" projesinden önce üretime başlamıştır.

**Tablo 2: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler**

Katılımcılar	Önceki Mesleği	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Aromatik Turizme Başlama Tarihi
Katılımcı 1	Turizm (Şoför)	Erkek	46	İlkokul	2019
Katılımcı 2	Emekli	Erkek	60	Lise	2017
Katılımcı 3	Turizm (Kat Hizmetleri)	Kadın	34	Lise	2018
Katılımcı 4	Turizm (Bahçıvan)	Erkek	48	Lise	2018
Katılımcı 5	Emekli	Erkek	55	Lise	2018
Katılımcı 6	Emlakçı	Erkek	45	Lise	2015
Katılımcı 7	Turizm (Acente)	Erkek	71	Lise	2015
Katılımcı 8	Turizm (Kat Hizmetleri)	Kadın	39	İlkokul	2018
Katılımcı 9	Turizm (Bahçıvan)	Erkek	59	İlkokul	2019
Katılımcı 10	Turizm (Kat Hizmetleri)	Kadın	55	İlkokul	2019
Katılımcı 11	Turizm (Güvenlik)	Erkek	44	Lise	2020
Katılımcı 12	Turizm (Mutfak)	Kadın	36	Lise	2019
Katılımcı 13	Turizm (Kat Hizmetleri)	Kadın	41	İlkokul	2019

Katılımcılara genel olarak İncirköy 'deki aromatik turizm potansiyeline ilişkin sorular yöneltilmiştir. Sorular birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, katılımcıların aromatik ve tıbbi turizmle nasıl karşılaştıkları; aromatik turizm hareketliliğinin istihdama etkisi, ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin neler olduğu gibi sorulara cevaplar aranmıştır. Katılımcıların görüşleri aşağıdaki kategorilerde gösterilmiştir:

**a) Aromatik Turizmle Tanışma:** Katılımcıların öne sürdükleri görüşlere bakıldığında K3, K4, K5, K6 K7, K8 ve K12 İlçe Tarım Müdürlüğü'nün desteğiyle aromatik turizmle tanıştıklarını; K2, K9 ve K13 ve K10 ve K11 araştırma yaparak, K1 ise merak nedeniyle bu turizme başladığını belirtmiştir.

*Katılımcı 2: Araştırmalar yaptık. Araştırmalar neticesinde Türkiye'nin değişik yerlerinde tıbbi ve aromatik bitkilerin o köylere o yerleşim yerlerine olan faydalarını araştırdık, bulduk ve neticede turizme de katkısını da gidip yerleri yerinde görerekten köyümüze yaptık.*

*Katılımcı 10: Fide dikiminden sonra ürünlerin sadece yaş veya kuru halde satılışından değil aynı zamanda ziyaretçilere katma değerli ürünler sunarak da gelir kazanabileceğini gördük. Bu şekilde başladık.*

*Katılımcı 1:...oradan insanların bir merak olduğunu anladım. Yani aromatik turizmle tanışma bu şekilde.*

**b) Aromatik Turizmin İncirköy'e Katkısı:** Katılımcıların tamamı aromatik turizmin İncirköy'e ekonomik, sosyal ve çevresel katkısı olduğunu belirtmiştir.

*Katılımcı 7: Kesinlikle düşünüyorum. Konum itibarıyla Fethiye gibi turistik bir yere bu kadar yakın olması nedeniyle tanıtımının daha fazla olması sonrasında daha da katkı sağlayacaktır.*

**c) İstihdama Katkısı:** Katılımcıların tamamı aromatik turizmin yörede gelişmesinin İncirköy'ün istihdamını olumlu ölçüde etkilediğini belirtmiştir. Köyün büyük çoğunluğu, 2018 öncesi Fethiye'de turizmde çalışırken şu an köyün büyük çoğunluğunun aromatik bitki üretimiyle uğraştığı belirtilmiştir. Ayrıca kadın istihdamının artmasına katkı yaptığı belirtilmiştir.

*Katılımcı 3: Kesinlikle sağlıyor. Şöyle ki 5-6 yıl önce köyün yarısı turizmle uğraşıyordu. 2018'de köyün yüzde 70 bu işle uğraşılıyor. Artık Fethiye de turizmde çalışan az. Çoğumuz köyümüzde kaldık aromatik bitkilerle uğraşıyoruz.*

*Katılımcı 9: Köylülerin çoğu Fethiye de turizmde çalışıyordu. Kadınlar kat hizmetlerinde erkekler ya garsonluk yapıyordu ya da bahçıvanlık yapıyordu. Aromatik turizm ile bu kişiler köyde kaldı kendi tarlalarında üretim yapmaya başladı.*

*Katılımcı 12: Özellikle kadın istihdamı sağlıyor. Tüm üreticilerin yüzde 40'ı kadınlardan oluşmaktadır*

**d) Farklı Yöreden İstihdam Katkısı:** Katılımcıların belirtmiş oldukları görüşlere bakıldığında yöre dışından sadece hasat ve dikim dönemlerinde civar köylerden kadınların geldiği belirtilmiştir.

*Katılımcı 3: Günü birlik civar köylerden gelenler var. Hasat dönemi ve dikim dönemi geliyorlar. Hatta onlar için konteyner bile aldık.*

*Katılımcı 13: Bazen yetişemediğimizde yakın köylerden kadınlar geliyor.*

**e) Aromatik Turizme Yapılan Yatırımlar:** Katılımcı görüşleri incelendiğinde tüm katılımcılar İncirköy'de aromatik turizme yönelik yatırımların pandemi nedeniyle ilerleyemediğini, yapılması planlanan bitki işleme tesisinin bir an önce yapılmasının beklendiği belirtilmiştir.

*Katılımcı 4: Köyümüzün konumu çok güzel. Denizli yolu üzerinde ayrıca Fethiye'ye 17 km uzaklıkta. Yeni başlayan bir proje ancak pandemi araya girmesine rağmen yatırımlar devam etmekte. Aromatik bitki işleme tesisi kurulması çok iyi olacak.*

**f) Diğer Sektörleri Etkilemesi:** Katılımcılardan K1, K3, K7, K10 ve K11 yeme içme sektörünün arttığını; K2, K4, K5, K6, K9 ve K13 ulaşım sefer sayısının arttığını ve K8 ve K12 ise hediyelik eşya sektörünün arttığını belirtmiştir.

*Katılımcı 2: .. Ulaşım, ulaşım tabii çoğaldı. Ulaşım çoğaldığında ne oluyor, ulaşımı kullanan kişiler para kazanıyor.*

*Katılımcı 3: Biz çalıştıkça lokantalar daha fazla artık burada. Hani bir tane lokanta vardı 3-4 e çıktı onlar da hani gelen yabancılar gezmeye gelenler falan uğradılar. Şey yaptılar yani herkes bir faydalandı turizmden.*

*Katılımcı 8: Fethiye'den bir tane işletme ile anlaştık. Düğün için hediyelik eşya için ya da turistler için fileye lavanta adaçayı koyup satıyoruz.*

**g) Yerli Yabancı Turist Artışı:** Katılımcı görüşlerine bakıldığında K1, K2, K3, K5, K10, K11, K12 sadece yerli turistte artış olduğunu, K4, K6, K7, K8, K9 ve K13 ise sadece festival ve hasat döneminde yerli turist geldiğini belirtmiştir.

*Katılımcı 5:.. Sadece bir acente haftada bir gün yerli turist getiriyor.*

*Katılımcı 6: Sadece hasat dönemlerinde gelenler oluyor. Onun dışında planlı bir etkinlik veya gezi olmuyor.*

**h) Aromatik Turizmin Altyapıyı Etkilemesi:** K1, K3, K4, K9 ve K13'ün belirtmiş oldukları görüşler henüz tam olarak altyapının etkilenmediği, sadece planlar yapıldığı anlaşılmaktadır.

*Katılımcı 1: Alt yapıda gelişim olmadı.*

*Katılımcı 13: 2018 den sonra planlama yapıldı ama pandemi araya girmesinden dolayı henüz başlanmadı.*

K2, K5, K6, K7, K8, K10, K11 ve K12 ise altyapının olumlu yönde etkilendiğini, aromatik turizm sayesinde köylerine su gideceğini belirtmiştir.

*Katılımcı 5: Köyümüzde su yok maalesef. Yer altında nehirler var. Kuyu kazamıyoruz. 11km uzaklıktan su getirecek. Suyun gelmesiyle turizm daha da artar.*

*Katılımcı 11: Yollardan eskiden kötüydü şimdi iyileştirildi. Bir de su gelecek köyümüze...*

**i) Yerel Halkın Aromatik Turizme Yönelik Bilincinin Etkilenmesi:** Katılımcıların belirtmiş oldukları görüşlere bakıldığında K1, K4, K5, K6, K7, K9, K12 ve K13 aromatik bitki işiyle uğraşanların çoğunun eski turizm çalışanı oldukları için daha fazla kazanç elde etmek amacıyla turizmi bırakıp aromatik bitki turizmine yöneldiğinden bahsetmektedir.

*Katılımcı 4: Gençler için iş kapısı olacağının farkındayız. Gençlerimiz yaz dönemi otellerde çalışıyor. Eğer burada beklenen gelişme olursa tüm köy halkı bu işle uğraşır.*

Ayrıca K2, K3, K8, K10 ve K11 ise çeşitli eğitimler sayesinde aromatik turizme yönelik bilincin arttığını belirtmiştir.

*Katılımcı 2: İncirköy'de tıbbi ve aromatik bitkiler konusunda il müdürlüğümüz, ilçe müdürlüğü, tarım, ilçe müdürlüklerimiz, valilik. ondan sonra İzmir araştırma enstitüsü var tıbbi ve aromatik bitkiler konusunda ziraat odası bütün kurum ve kuruluşlar bize yardım etti bizi destekledi bize kurslar açtılar yani ada çayı atıyorum dikilmesini tutuverdi yağının çıkarılması olan bütün kursları biz burada aldırarak vatandaşa. Yani biz burada bu işi yapıyorsa İncirköy de baya baya bir bilinçli yapıyoruz.*

**j) Yerel Yönetim ve STK'ların Çabaları:** Katılımcılardan K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K12 ve K13 çabaların yeterli olduğunu belirtirken; K1, K8, K10 ve K11'in ise çabaların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Olumlu görüş belirten katılımcılar fide dağıtımı, temel fide eğitimi gibi eğitimler verildiğinden bahsetmektedir.

*Katılımcı 3: Tarla dönümüne göre fide dağıtımı yapıldı. Sürekli eğitimler verilmektedir.*

*Katılımcı 12: İlçe tarım ve yerel tohum derneği desteği oluyor. Bizlere eğitim veriyor.*

Olumsuz görüş belirten ise proje yapılıp gidiyorlar. Henüz istenildiği gibi olmadığı belirtilmektedir.

*Katılımcı 10: Bunlar sadece proje olarak sunuyorlar. Köylüler işte böyle olursa şöyle olursa bunu yaparsanız şu olur ama bir projeyi e yapıp yani işte biz bak buraya şu arazi ya şu tesisi yaptık. Bu tesis bu kadar para kazandırıyor. İşte oradaki adaçayları kesildiği zaman bu kadar para kazandırıyor. Böyle köylülere böyle bir şey yapamadılar. Sadece proje sunup gidiyorlar.*

**k) Aromatik Turizmin Çevresel Etkisi:** Katılımcılardan K1, K5, K6, K7, K10, K12 ve K13 araç trafiği yoğunluğundan dolayı olumsuz çevresel etkiye neden olduğundan bahsetmektedir.

*Katılımcı 5: Araç sirkülasyonundan dolayı köydeki güzel koku gidebilir. Araç dumanı bitkilerin üzerine sinebilir.*

K2, K3, K4, K8, K9 ve K11 ise olumlu çevresel etkiye neden olduğunu belirtmiştir.

*Katılımcı 3: Boş tarlalara fide dikimi yapıldı. Çevreye güzel bir görüntü sunuldu.*

**l) İncirköy'de Üretilen Aromatik Bitki Türleri:** Tüm katılımcılar aynı cevabı vermiştir.

*Katılımcı 7: ....öncelikle çalba denilen adaçayı, kekik lavanta.*

*Katılımcı 13: Anadolu adaçayı, kekik, lavanta ve defne*

**m) Aromatik Turizm Kapsamında Yapılan Faaliyetler:** Katılımcıların çoğunun hasat zamanı bitki toplama, doğa yürüyüşü, festival ve düğün çekimi şeklinde benzer cevaplar verdiği görülmektedir.

*Katılımcı 1: İnsanlar genelde bitkinin yetişmesine bakıyorlar, fotoğraf çekiliyorlar. Bu bahçelerde işte nasıl yetiştiğini, onları öğrenmeye çalışıyorlar.*

*Katılımcı 7: Mesela fotoğraf çekmek için gelenler var. Görüyorum sürekli görüyorum bakıyorum tarlanın içerisinde falan. Bitki toplamak topluyorlar inceliyorlar. bu neyin nesi filan soruyorlar.*

*Katılımcı 9: Hasat dönemi festival, yürüyüş yapanlar bahçelerimizi geziyor. Düğün çekimine gelenler var.*

*Katılımcı 11: Yürüyüş grupları İncirköy ve üzümlü arasında yürüyüş yapıyor. Cadianda ya giden jeep safari araçları köyümüzden geçiyor*

İncirköy'de aromatik bitki üreticileriyle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

- Katılımcıların aromatik turizmle tam anlamıyla tanışmaları, 2018'de Muğla Valiliğince başlatılan "Türkiye'nin Tıbbi ve Aromatik Merkezi" adlı proje ile olmuştur.
- Katılımcıların aromatik turizmin İncirköy'e katkı sağlayıp sağlamadığı yönündeki sorulara verdikleri cevapların ortak noktası, aromatik turizmin özellikle ekonomik, sosyal ve çevresel olarak yöreye katkı sağladığı yönündedir. Üreticiler aromatik turizmin gelişmesini istemelerine rağmen pandeminin araya girmesi ile birlikte, yapılması planlanan projeler ertelenmiştir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu aromatik turizmin istihdama katkı sağladığını belirtmiştir. Önceleri Fethiye'de otellerde çalışan yöre halkı, aromatik turizmin gelişmesi ile birlikte yörede çalışmaya başlamıştır. Ayrıca kadınların da fide hibesinden yararlanmasıyla birlikte kadın istihdamında da artış yaşanmıştır.
- Hasat ve dikim döneminde İncirköy'e yöre dışından istihdam sağlanmaktadır.
- 2018'den başlayarak iyi bir planlama ile devam eden aromatik turizm yatırımlarının, araya pandemi döneminin girmesiyle durakladığı anlaşılmaktadır. Özellikle bitki işleme tesisi yapımına öncelik verilmesinin gerekliliği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.
- İncirköy'de aromatik turizmin gelişmesine paralel olarak lokanta sayısı artmıştır. Fethiye-İncirköy arası sefer sayısı 4'ten 8'e çıkmıştır. Aromatik ürünler, Fethiye'deki turistik ürün satış bölgelerinde satış sunulmuştur.
- Aromatik turizme yönelik turist artışının sadece yerli turistle sınırlı kaldığı, bu ziyaretçilerin de genellikle hasat ve festival döneminde yöreye geldiği belirtilmiştir.
- Aromatik turizmin gelişmesinin altyapı noktasında sadece köye su getirilmesi açısından faydalı olduğu anlaşılmaktadır.
- İncirköy'de halkın aromatik turizme yönelik bilincinin gelişmesinde, yöre halkının 2018 öncesinden itibaren turizmde çalışmasından dolayı, turizmden gelecek faydanın



farkında olmalarının yanı sıra; STK'lar, Halk Eğitim Merkezi, İlçe Tarım Müdürlüğü'nün verdiği eğitimlerin de önemi büyüktür.

- İlçe Tarım Müdürlüğü ve Yerel Tohum Derneğinin ücretsiz fide dağıtımının yanı sıra, doğru tarımı nasıl yapacakları konusunda eğitim ve fidelerde yaşanacak olumsuzluk durumunda destek vermeleri önemsenmektedir.
- Aromatik turizmin çevresel etkisi olarak, araç trafiği ve araçlardan çıkan dumanların bitkilerin üzerine sinmesi görülmektedir.
- Katılımcılar ve İlçe Tarım Müdürlüğü'nden alınan verilere göre köyde dikilen fidelerin yüzde 50'si Anadolu adaçayı, yüzde 30'u kekik ve yüzde 20'si ise lavantadır.
- İncirköy'de aromatik turizm aktiviteleri; hasat dönemi bitki toplama, doğa yürüyüşü, festival ve kırsal yaşamı deneyimlemedir.

## 5. Sonuç ve Öneriler

Turistik talebi etkileyen en önemli faktörlerden birisi, turizm olayına katılacak kişilerin istek, ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaya yönelik olarak bölgelerin, ülkelerin ve yörelerin sahip oldukları turistik arz çeşitliklerine bağlı olarak gerçekleşen turistik değerlerdir (Akıncı Ekiztepe, 2021: 40). Bu bağlamda kırsal turizmin alt formlardan birisi olarak değerlendirilen aromatik turizm, ülkemizde istenilen düzeyde gelişim göstermemiştir. Ongun vd. (2017), Bozok ve Karaman (2018), Ceylan ve Somuncu (2021)'nin yapmış olduğu çalışmalar incelendiğinde sınırlı bir şekilde Burdur ve Isparta illerimiz arz potansiyeli yüksek olan yörelerine aromatik turlar düzenlenmekte olduğu anlaşılmaktadır. Aromatik turizm destinasyonlarının sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların ağırlık verilmesi gerektiği, bu sayede yörelerin potansiyel kırsal aromatik arz değerlerinin katma değerlerinin hem ekonomik yönden hem de çevresel ve kültürel boyutlarıyla bütüncül olarak yörelerin gelişmesine olanak sağlanacağı düşünülmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için aromatik bahçelerin artırılması, yerel halkın aromatik turizmin katma değeri konusunda bilinçlendirilmesi, aromatik festivallerin yapılması, bu yörelere özel aromatik turların düzenlenmesi gerekmektedir.

Yukarıdaki ifadeler doğrultusunda İncirköy 'ün yeterli sayıdaki aromatik bitki tarlasına sahip olması, Fethiye'ye yakın olması, yöre halkının daha önce turizmde çalışmasından kaynaklı farkındalığının olması, tur operatörleri için yeni turistik ürün oluşturulması açısından aromatik turizm arz potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Araştırma bulgularından İncirköy'de aromatik turizmin gelişimine yönelim olduğu görülmektedir. Bu durum, plansız büyümeyi beraberinde getirmektedir. Aromatik turizm turistik arz çeşitliliğinin korunmasında ve devamlılığının sağlanmasında önemli bir araç olarak kullanılmalıdır. Bununla birlikte İncirköy'ün en büyük eksikliği tanıtım yetersizliği olarak görülmektedir. Fethiye belediyesinin 2021 ve 2022 yılında yaptığı lavanta hasat şenliği yöredeki turizm faaliyetlerinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır.

Araştırma çerçevesinde elde edilen bulgulara dayanılarak geliştirilen önerilere aşağıda yer verilmiştir:

- 2018 yılında Muğla Valisi Esengül Civelek desteğiyle başlatılan projenin, pandemi sonrası turizm ve tanıtım açısından yetersiz kaldığı görülmektedir. Hem yerel yönetimler hem de kamu, aromatik turizm tanıtımını açısından destek vermelidir.

- İncirköy'e yapılması planlanan distilasyon ve ürün işleme tesisiyle birlikte yörede kırsal kalkınma ve kadın istihdamı artabilecektir. Bu sebeple distilasyon ve ürün işleme tesisinin yapımı gerçekleştirilmelidir.
- Seyahat acenteleri ve tur operatörleri koordineli çalışmalı, Fethiye'ye gelen yabancı turistlere gününbirlik tur düzenlemelidir.
- Yöre halkının 2018 öncesi turizmde çalışmasından dolayı kendilerinde turizm bilinci mevcuttur. Yöre halkına aromatik turizm özelinde eğitim verilmeli, aromatik turizm bilinci oluşturulmalıdır. Yöre halkının yerinde kalkındırılması sağlanmalıdır.
- Yörede ağırlıklı olarak Anadolu adaçayı dikimi mevcuttur. Gerek iklime uygun olması gerekse Görsellik açısından daha fazla lavanta ekimi yapılmalıdır. Lavanta bahçelerine turistik objeler konularak çekicilik artırılmalıdır. Ayrıca bitkilerin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- Fethiye'nin, deniz turizminden bağımsız olarak gelişen aromatik turizm yönüyle tanıtımına önem verilmesi; bu bağlamda alternatif turizm aktiviteleri ile bütünleşik olarak, doğa temelli turizmi deneyimleme arzusunda olan katılımcıların konaklama sürelerinin uzatılması, günü birlik ziyaretçilerin sebep olduğu olumsuz etkilerden uzaklaştırılacaktır.
- Aromatik bitkilerin ziyaret edilmesine ve buldukları yörelere doğru yapılan her türlü turistik amaçlı aktivitenin bir tüketim olayı olmasından dolayı İncirköy'ün de otantik, doğal, ekolojik yapısına zarar vermeden gerçekleşmesi hususunda azami özen gösterilmesi noktasında hem ziyaretçilerin, hem yöre halkının aromatik turizm arz değerlerini koruma farkındalığının yüksek tutulması önemsenmelidir.

## 6. Kaynakça

- Acıbuca, V. ve Budak, D. B. (2018). Dünya'da ve Türkiye'de Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Yeri ve Önemi. *Çukurova Tarım Ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 33(1), 37-44.
- Akıncı Ekiztepe, B. (2021). *Kırsal Yoksulluk ve Kırsal Turizm Dünya'da ve Türkiye'de Uygulamalar (Aşağı Büyük Menderes Havzası Örneği)*, (Ed: H. Çeken). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Andarabi, F. F., ve Hassan, A. T. (2017). Aromatik ve Tıbbi Bitkilerin Aile Çiftçilerinin Sosyo-Ekonomik Kalkınmasındaki Rolü: Safran Örneği. *Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 1-18.
- Bayram, E., Kırıcı, S., Tansı, S., Yılmaz, G., Kızıl, O. A. S., ve Telci, İ. (2010). Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretiminin Artırılması Olanakları. *TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi*, 11, 15.
- Bozok, D., ve Karaman, R. (2018). Isparta Lavantasının Kırsal Turizm Kapsamında Swot Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi: Kuyucak Köyü Örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 8(2), 27-33.
- Cesur, E., Çağla, Ö. ve Çeken, H. (2021). Alternatif Turizm Kapsamında Aromatik Turizm ve Gelişimi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1055-1078.
- Ceylan, S., ve Somuncu, M. (2021). Lavanta Tarımında Tarım Turizmine: Kuyucak (Isparta) ve Akçaköy (Burdur) Örneği. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi (IRTAD) E-ISSN: 2602-4462*, 5(1).
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among Five Approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications

- Çeken, H., Dalgın, T., ve Çakır, N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 2(2), 11-16.
- Demirtaş, N., ve Demirtaş, M. H. (2021). Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi: Çakşır (Ferula meifolia) Örneği. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 31-42.
- Doğaner, S. (2019), Flora Turizmi: Orman, Çiçek ve İnsan, (Ed: Ü.S. Erbilen ve G. Şahin), Beşeri ve İktisadi Coğrafya Araştırmaları, s.73-104, İstanbul: Eski Babil Yayınları.
- Faydaoğlu, E., ve Sürücüoğlu, M. S. (2011). Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanılması Ve Ekonomik Önemi. *Kastamonu University Journal Of Forestry Faculty*, 11(1), 52-67.
- Fethiye İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü,(2021) [https://mugla.tarimorman.gov.tr/Sayfalar/AlbumDet\\_ay.aspx?Ogeld=6737](https://mugla.tarimorman.gov.tr/Sayfalar/AlbumDet_ay.aspx?Ogeld=6737).(Erişim Tarihi: 14.07.2022)
- Göktaş, Ö. ve Gıdık, B. (2019). Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanım Alanları. *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(1), 145-151.
- İlal, N. C., ve Yılmaz, E. (2021). A Sustainable Local Development Model: Home of Aromatic Plants Köyceğiz. *Co-Editors*, 67.
- İncirköy Nüfus ve Harita Bilgileri,<https://www.nufusune.com/176357-mugla-fethiye-incirkoy-mahallesi-nufusu>.(Erişim Tarihi: 21.07.2022)
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2017), <https://basin.ktb.gov.tr/TR182198/aromatik-bitkiler-turist-cekiyor.html>. (Erişim Tarihi: 18.03.2021).
- Merriam, S. B. (2013). Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ongun, U., Sop, S. A., Yeşiltaş, M., ve Ekiztepe, B. A. (2017). Alternatif bir ekoturizm merkezinin incelenmesi: Lisinia Doğa örneği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 9(16), 49-60.
- Silva, S. ve Carvalho, P. (2013), Os Jardins Historicos: Da Dimensao Patrimonial ao Seu Potencial Turistico, *Turismo and Sociedade*, 6(3), s.605-625.
- Uçar, M., Çeken, H., ve Ökten, Ş. (2010). Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma (Fethiye Örneği). Ankara: Detay Yayıncılık
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

<b>Hakem Değerlendirmesi:</b> Dış bağımsız.	<b>Bilgilendirilmiş Onam Formu:</b> Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.
<b>Teşekkür:</b> Katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederiz. İncirköy Mahalle Muhtarı Sayın Orhon ORHON	<b>Araştırmacıların Katkı Oranı:</b> Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır. Arş. Gör. Doğan ÇAPRAK %25 Doktorant Pınar YALÇINKAYA AKDEMİR %25 Prof. Dr. Hüseyin ÇEKEN %25 Dr. Burçak AKINCI EKİZTEPE %25
<b>Destek Bilgisi:</b> Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.	<b>Etik Kurul Onayı:</b> Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu <b>Protokol No : 230029</b> <b>Karar No : 46</b> <b>Karar Tarihi 29.03.2023</b>
<b>Çıkar Çatışması:</b> Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.	